

Autoři článku, který byl uveřejněn v č.4/2005 časopisu Military Review, mjr. Lee K. Grubbs a mjr. Michael J. Forsyth na základě svých zkušeností z Afghánistánu projevili schopnost tvůrčího myšlení a zobecnění. Článek byl zkrácen a redakčně upraven.

Zkušenosti z Afghánistánu dokazují, že za operací proti povstalcům je veden boj v hloubce. Dosavadní taktika učí, že hloubka na bojišti má fyzikální povahu. Polní řád FM 3-0 Operations uvádí, že „hloubka je rozšířením operací v čase, v prostoru a v prostředcích“. To nesporně platí na lineárním bojišti, kde proti sobě stojí konvenční protivníci. Článek popisuje hloubku na nelineárním bojišti a možnosti dosažení operačních účinků pro porážku povstání.

Nové prostředí

Operační prostředí globální války proti terorismu je nelineární a nesouvislé. Nepřítel nemá žádné státní hranice ani tradiční infrastrukturu. Doktrína týkající se koncepce boje v hloubce popisuje „prostory používané k působení proti nepřátelským silám předtím, než se přiblíží k linii dotyku“. Použitím vojenské síly v hloubce proti konvenčnímu nepříteli se dosáhne fyzické a elektronické izolace a zbavení nepřátelského velení pružnosti. Hloubka má předvídatelný vztah k času. Hierarchicky organizované nepřátelské síly definovaly vzdálenost mezi sledy a budovaly vojenské systémy se známými možnostmi. Definovaný prostor v hloubce bojiště představuje místo a předvídatelnou časovou strukturu, které veliteli umožní zahájit boj v dotyku ke své výhodě útokem na důležité cíle.

Důležité cíle jsou významná místa v hloubce, jejichž úspěšné napadení paralyzuje nepřítele a je předpokladem pro zničující úder proti němu za boje v dotyku. Důležitými místy v konvenční válce, která umožňuje dosažení operačního účinku, jsou sklady, dopravní uzly a velitelská stanoviště. Avšak nepřítel v globální válce proti terorismu nemá tradiční infrastrukturu pro podporu svých sil, a proto ani prostory v hloubce odpovídající tradičnímu chápání tohoto pojmu. Z toho vyplývají dvě otázky:

- a) Má současný nepřítel prostory v hloubce?
- b) Jak mohou konvenční síly dosáhnout paralyzujícího účinku nebo operačního výsledku za těchto podmínek?

Bez jasné koncepce operací v hloubce během povstání se nelze snažit povstání porazit použitím taktických řešení tam, kde jsou nezbytná řešení na operační úrovni.

Prostor v hloubce povstaleckých sil

Klasické povstání má prostor v hloubce v tradičním fyzickém smyslu, jakož i v psychologickém nebo kognitivním smyslu. Fyzická hloubka za povstání hraje důležitou úlohu tím,

že povstalcům poskytuje logistiku a úkryt v dotčeném obyvatelstvu anebo prostoru. Tyto fyzické prostory v hloubce jsou rovněž podpůrnými prostory, jichž povstalci využívají k doplnění a výcviku svých sil, k plánování a k vedení psychologických operací. Odnětím takových prostorů povstalcům lze dosáhnout operačních účinků tím, že se sníží budoucí možnosti povstalců.

Charakteristiky hloubky nepřátelských systémů se značně liší od hloubky státních konvenčních sil. Tradiční cíle, které mohou vytvořit operační účinek ve fyzické hloubce povstalců, mají zpravidla dvojí použití. Povstalci používají tytéž spojovací uzly, přístupové cesty a úkryty jako obyvatelstvo, které se protipovstalecké síly snaží pozitivně ovlivňovat. Tradiční udávání cílů pomocí distančních senzorů a spojené palby zpravidla neodpovídají požadavkům účinnosti a pozemní síly při udávání cílů musejí rozlišovat mezi obyvatelstvem a nepřítelem.

Prostory v hloubce mohou také sousedit se sporným prostorem, nebo být od něho vzdáleny stovky nebo tisíce kilometrů. Bezvýznamnost politických hranic pro povstalce je jeho silnou stránkou, zatímco pro státy jsou hranice trvale takticky zranitelné.

Zatímco koncepce fyzické hloubky povstaleckého systému byla za nedávných vojenských tažení vysvětlena, je porozumění kognitivní stránce hloubky vzácné. Kognitivní hloubka není definována v pojmech prostoru, nýbrž v pojmech rozšířeného času a toho, jak se povstalci přizpůsobí našim silám. Porozumění tomu, jak se povstalci přizpůsobují v čase, je nezbytné pro správné propojení taktických akcí vlastních sil s operačními účinky a strategickým konečným stavem.

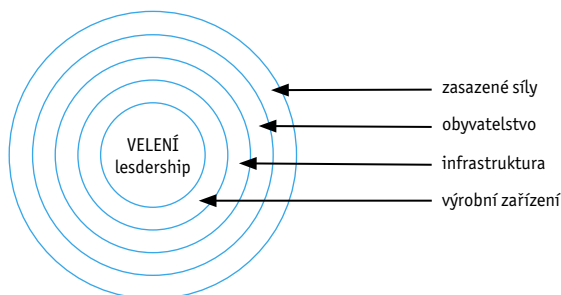
Kognitivní hloubka je teoretickým základem koncepce prostorové hloubky a oblasti vlivu. Protože prostorová hloubka a čas mají předvídatelný vztah, prostor vlivu poskytoval velitelům důležitý nástroj pro předvídaní, který hrál nezastupitelnou úlohu ve vědě o rozhodování, zjišťování a hodnocení konvenčních nepřátelských sil. Avšak povstalecké síly jsou mnohem složitější než síly konvenční, a proto předvídaní ztratilo mnoho ze své užitečnosti.

Útok proti povstalcům

Povstalecké síly zpravidla neuplatňují okamžitou pozorovatelnou reakci na podněty nebo taktický účinek, jehož chtějí vlastní síly dosáhnout. Otázkou je, jak mohou vlastní síly vytvořit požadovaný účinek na psychologickou anebo kognitivní hloubku povstání, když povstalecké síly nepoužijí okamžitou pozorovatelnou reakci. Povstalecké síly dělají to, co dělají všechny složité biologické systémy aby přežily – přizpůsobují se. Vlastní síly se musejí zaměřovat méně na okamžitou fyzickou reakci protivníka a více na to, jak se povstalci přizpůsobují, aby našli novou výhodu anebo napravili škody ve svém vedení, u obyvatelstva nebo u logistických prostředků.

V Afghánistánu se plánovači snažili zjistit povstalecké velitele „druhého řádu“ tak, aby v případě, že vlastní síly úspěšně zlikvidují klíčové velitele v oblasti, bylo možno ihned zvýšit úsilí proti velitelům druhého řádu dříve, než povstalci upevní svoje velení. Předvídaním adaptace povstalců na ztrátu klíčových velitelů a okamžitým jednáním bylo dosaženo většího účinku proti povstání v dané oblasti. Byly zjišťovány vesnice poskytující podporu podél přístupových cest. Když byl protivník zbaven soustavy cest používaných k infiltraci, nemohlo povstání reagovat. Bylo nutno zjišťovat, které vesnice a kmeny by mohly nabývat větší důležitosti. Ovlivňováním kognitivní hloubky se nevyvolá reakce, avšak omezí se možnosti volby povstaleckých velitelů dříve, než jsou postaveni před nutnost přizpůsobit se.

Porozumění kognitivní hloubce umožní vypracovat způsoby jak paralyzovat povstalecký systém nebo vytvořit operační úder. Plukovník John A. Warden III. (letectvo USA), autor plánů leteckých operací za války v Perském zálivu, zavedl „model pěti kruhů“ jako metodu úspěšného útoku a rozvrácení systému konvenčního nepřítele v hloubce (**obr. 1**).

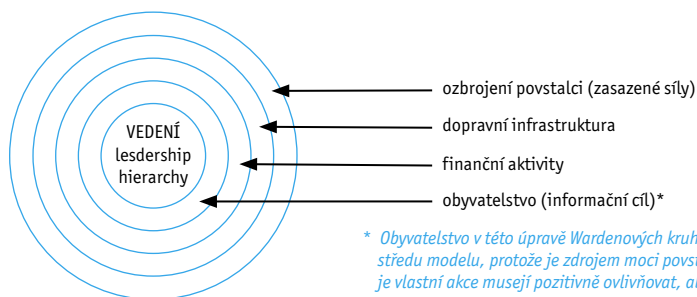

Konvenční cíle

Velení	Výrobní zařízení	Infrastruktura	Obyvatelstvo	Zasazené síly
Vláda	Elektrická síť	Železniční mosty	Vojenské elity	Strategická PVO
Státní spojovací síť	Ropný průmysl		Politické elity	Strategické ofenzivní systémy
Vnitřní bezpečnostní síly	Zbrojovky		Střední třída	

Obr. 1: Wardenovy kruhy v konvenční válce

Úprava tohoto modelu znázorňuje důležité cíle, které ve svém souhrnu představují hloubku na povstaleckém bojišti (**obr. 2**).

** Obyvatelstvo v této úpravě Wardenových kruhů je blíže ke středu modelu, protože je zdrojem moci povstalců, a protože je vlastní akce musejí pozitivně ovlivňovat, aby povstalci nemohli obyvatelstvo využívat k doplňování personálu, jako útočiště a jako operační základnu.*

Povstalecké cíle

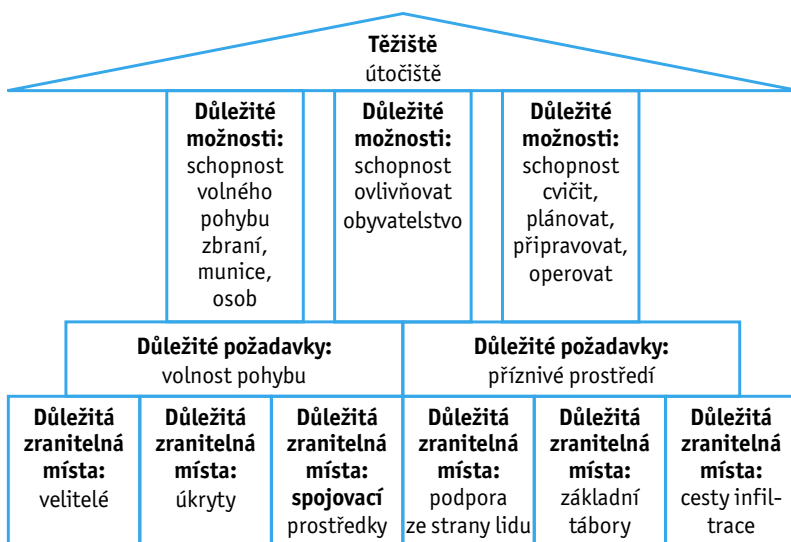
Vedení	Finanční aktivity	Dopravní infrastruktura	Obyvatelstvo	Ozbrojení povstalci
Nejvyšší velitelé	Nákupní agenti	Cesty infiltrace	Elity	Ozbrojené skupiny
Komunikační systém	Dárcové	Tranzitní uzly	Kněžstvo	Teroristé
Krycí osobnosti(sympatizující, podporovatelé)	Bankovní transakce		„Ulice“	
	Praní špinavých peněz			

Obr. 2: Kruhy upravené pro protipovstalecký boj

Velení je důležité pro konvenční i povstalecké síly, protože umožňuje řízení pro nepřetržitý odpor. Povstání je zápasem o sympatie obyvatelstva, protože obyvatelstvo poskytuje logistickou podporu, zpravodajské údaje o vládních cílech a ochranu umožňující se skrývat nebo se rozptýlit v případě potřeby. Povstání potřebuje energii ve formě zdrojů a povstalec získává zdroje finančními aktivitami pro nákup materiálu, získávání informací a nábor personálu. Vnější kruh modelu obsahuje zasazené síly povstaleckých bojovníků a teroristů. Tyto kruhy představují hloubku povstání a také cestu k jeho porážce.

Pomocí modelu námořní pěchoty USA pro vypracování operačního těžiště (**obr. 3**) je možno zjistit důležité cíle a zvolit směry operací jimiž mohou vlastní síly paralyzovat povstání. Důležitá zranitelná místa představují vstupní body nebo cíle podél směrů operací. Současný a houževnatý útok na všechna důležitá zranitelná místa zbaví protivníka důležitých předpokladů a důležitých možností pro vedení boje, čímž je systém značně oslaben a jeho operační těžiště se zhroutí. Například operačním těžištěm v hypotetickém povstání může být útočiště u sympatizujícího obyvatelstva. Odnětí útočiště by teoreticky způsobilo zánik povstání v důsledku neschopnosti zřídit bezpečnou operační základnu. Otázkou je volba způsobu, jak zbavit povstání jeho útočiště. Odpověď je ve zjištění hloubky nepřítel podle modelů na obr. 2 a 3.

Útočiště umožňující ničím neomezaný pohyb zbraní, personálu a munice je závislé na důležitém požadavku volnosti pohybu uvnitř něho. Povstalecí velitelé zajišťují volnost pohybu používáním mnoha komunikačních prostředků, jejichž kombinace tvoří propojenou síť. Tato síť působí uvnitř sympatizujícího obyvatelstva, které umožňuje vytvářet důležité možnosti. Velitelé, komunikační síť a obyvatelstvo jsou důležitými zranitelnými místy. Jejich volba jako cílů pro zničení, narušení a ovlivňování je náplní operací, které mohou vyvolat rozvrat nepřátelského systému tím, že ho zbaví volnosti pohybu (která je důležitým požadavkem) a tím mu odejme důležitou možnost ničím nebráněného pohybu zbraní, personálu a munice.

Obr. 3: Model analýzy těžiště

Tento způsob operací paralyzuje nepřátelskou schopnost volného pohybu v bezpečné základně operací současnými a nepřerušovanými útoky na důležitá zranitelná místa. Prvek současnosti sníží schopnost povstaleckých velitelů přizpůsobit se útokům na jejich systém. Důležitá zranitelná místa jsou proto fyzickými cíli v kognitivní oblasti, která představují hloubku v povstání a tvoří cestu, kterou lze povstalce zbavit jejich útočiště.

Předvídání adaptace nepřítele

Plánovač musí mít na paměti, že sestavení operační koncepce není jediným úkonem nebo taktickou akcí. Plánovači musejí sestavit plány tažení, které předvídají adaptaci protivníka a obsahují akce vhodné k prevenci adaptace během času. Pouze tak bude propojená řada taktických akcí vedených současně a nepřetržitě různými prostředky po dlouhé období schopna dosáhnout operačních a strategických cílů. Toto tvoří boj v hloubce a kognitivní porozumění operačnímu umění v boji proti povstání. Takto mohou plánovači za současných operačních podmínek zpracovat koncepci pro porážku povstaleckého protivníka.

Za protipovstaleckého boje existuje boj v hloubce. Avšak nynější doktrína pozemního vojska neposkytuje teoretický výklad boje v hloubce ani metody jeho vedení. Historie obsahuje ověřené zkušenosti, z nichž se plánovači za současných operačních podmínek mohou dovědět, jak bojovat a zvítězit za boje ve fyzické hloubce, avšak hloubka za povstání závisí také na prvcích času a přizpůsobení. Zatímco jsou historické příklady aplikovatelné, dnešní vojenští plánovači musejí pochopit povahu povstání, jimž pozemní vojsko čelí. Plánovači musejí sestavovat konkrétní řešení a plány tažení pro porážku povstalců bojem v hloubce.

(nas)

Jednotky Armády České republiky na základě platné koncepce její reformy jdou přesně tím směrem, jaký je v rámci NATO potřebný. Odcházíme od principu velkých, na místě stojících armád, jaké existovaly za studené války, a přecházíme na princip mnohem menších, mobilnějších, pružnějších a profesionálnějších armád, užívajících daleko vyspělejší techniku. Armád nasaditelných prakticky okamžitě kdekolí na světě, tedy alespoň s určitým počtem osob. Zapotřebí je nezastavit se na půli cesty v reformě jak v personální oblasti, to znamená ve vytváření profesionální armády s vysoce kvalifikovanými profesionály ovládajícími vysoce sofistikovanou techniku, tak ani v oblasti nákupu moderní techniky. Moderním nebezpečím prostě není možné čelit samopalem vzor 58 a transportérem OT-64.

*JUDr. Karel Kühnl, ministr obrany ČR
Reagujeme na výzvy v novém bezpečnostním prostředí
Czech Armed Forces Today 3/2005*